

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forhandling om redegørelse nr. R 2:

Ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse af 29. oktober 1997 om det nordiske samarbejde.

(Redegørelsen anmeldt 29/10 97. Redegørelsen givet 29/10 97. Meddelelse om forhandling 29/10 97).

Forhandling

Ole Stavad (S):

Den internationalisering, som vi har oplevet – og som vi er midt i – er for mange af os en udfordring og en meget spændende udfordring. Jeg tror også, det er vigtigt, at man er bevidst om, at for en hel del mennesker opleves det også lidt som et frådende hav, noget, som man har svært ved at forholde sig til, noget man føler sig usikker over for, og noget, som gør, at der skabes en utryghed. Og her kommer – tror jeg – det nordiske samarbejde ind for en masse mennesker som et fast holdepunkt, som noget, man er tryk ved, noget man kender, fælles værdier på en række områder.

Hvis jeg skal prøve at analysere, hvilke fælles værdier man kan stille op for det nordiske samarbejde, ja, så er det en velfærd, som omfatter alle mennesker i vore nordiske lande. Det er miljø på et bæredygtigt grundlag, det er nærdemokrati og et foreningsliv, der er præget af en kolossal mangfoldighed, det er velfungerende arbejdsmarkeder med parterne som ansvarlige hovedaktører, det er forbrugerrettigheder og forbrugerbeskyttelse, og det er kulturtilbud, som omfatter hele befolkningen: børn, unge, voksne, ældre og både i bredden og i dybden.

Vi har altså noget at bidrage med fra det nordiske samarbejde til det større internationale samarbejde. Det er et godt afsæt i en lang række sammenhænge, hvad enten vi taler EU, FN, OSCE, Europarådet eller andre internationale fora. Vi har noget, som vi i fællesskab kan tage med som et fælles udgangspunkt.

Men vi skal måske også passe på, at vi ikke tager det for meget som en selvfølge. Jeg vil faktisk tage det udgangspunkt, at i en række sammenhænge er den største trussel imod det nordiske samarbejde, at for mange opfatter det så meget som en selvfølge, at mens vi sidder og ser på selvfølgeligheden i det nordiske samarbejde, så er der ting, der smuldrer imellem fingrene på os.

Derfor kan jeg også glæde mig sammen med vores nordiske samordningsminister over, at vi er i gang med en proces i det nordiske samarbejde, hvor vi meget bevidst forsøger at tage bestik af den nye internationale situation og den nye internationale udvikling og hvilken rolle det nordiske samarbejde kan spille i den sammenhæng.

Jeg mener, vi er nået et ganske pænt stykke vej i de strukturændringer i Nordisk Råds regi, som blev påbegyndt for omkring 3 år siden. Som en konsekvens af, at Norden kun spiller den afgørende rolle, som vi ønsker, hvis vi ser den i et internationalt perspektiv, har vi omstruktureret, så at det, jeg vil kalde for det indennordiske samarbejde, kun er én del af samarbejdet, mens samarbejdet i forhold til EU og andre internationale organer og samarbejdet i vore nærområder er noget helt afgørende.

Jeg er meget bevidst om, at man på parlamentarikersiden i Nordisk Råd stadig væk skylder en række ting, og at der stadig væk er ting, vi trænger til at få justeret. Jeg glæder mig også over, at ministeren i sin redegørelse omtaler de strukturovervejelser, der er på minister-rådssiden. Her mener jeg faktisk, at der er ganske lang vej igen, inden vi får tingene til at fungere tilstrækkelig godt.

Hvis jeg skulle give anbefalinger om den retning, man bør lade sine overvejelser gå i, ja, så er det først og fremmest at prøve at skabe et langt mere forpligtende samarbejde for den enkelte minister. Vi ser for mange rapporter i Nordisk Råd, som jeg nægter at tro på at nogen minister nogen sinde har stiftet bekendtskab med, inden det er afleveret til os. Der gives for mange svar og for mange oplysninger, som er udarbejdet af yngste fuldmægtig – jeg har intet imod yngste fuldmægtig – som ingen minister føler sig forpligtet af, og som ingen minister tror, at man kan komme til skade ved at aflevere.

Og her er min indgang, at hvis det er sådan, at vi skal få det nordiske samarbejde til at blive tilstrækkelig forpligtende, så må en minister kunne komme til skade med det, man afleverer til parlamentarikerne i Nordisk Råd.

Og derfor skal jeg komme med en stærk opfordring til den danske samordningsminister, som jeg glæder mig meget over har det ægte, ærlige nordiske engagement, et engagement, som er anerkendt af alle parlamentarikere i alle vore nordiske lande, og som vi derfor sætter umådelig stor pris på, men som vi derfor også

har meget store forventninger til: Hvis det er sådan, at de ændringer, der skal komme på ministerrådssiden, skal lykkes, så tror jeg, at den, der skal være spydspids i det samarbejde, er den danske samordningsminister. Det var en tillidsserklæring, som også betyder, at vi har meget store forventninger.

Når vi ser ud over det nordiske landskab, ja, så må vi konstatere, at de seneste år ikke har været tilfredsstillende på budgetsiden. Som det også fremgår af redegørelsen, er det først og fremmest vore svenske venner, der har stillet krav om budgetreduktioner. Jeg håber, at vi er ovre den periode, hvor man vil stille ultimative krav i den retning.

Vi kan med de to i nordisk sammenhæng nye EU-lande Sverige og Finland konstatere, at vi har fået en meget vigtig fælles platform, og jeg mener endda, at vi også har lov til at konstatere, at en række af de resultater, der blev nået i Amsterdam i juni måned, næppe havde fået det indhold, hvis ikke vi havde haft tre nordiske lande siddende omkring bordet. Og det siger jeg på trods af, at vi i det forløb, der førte frem til Amsterdamaftalen i juni, kunne konstatere, at der var situationer, hvor samklangen mellem de tre nordiske lande i EU ikke var så god, som man kunne ønske sig.

Men det, at vi i denne Folketingssal, inden regeringskonferencen startede, fik sat fællesnordiske mål op på afgørende områder, som vi nåede langt tættere på, end nogen havde troet muligt, dengang kravene, om jeg så må sige, blev udtaget, er i hvert fald for mig et bevis på, at den samordning, der trods alt skete, gav nogle resultater, som vi i fællesskab kan glæde os over.

Jeg er dybt bekymret over den måde, som vores finske venner agerer på i EU-sammenhæng. Jeg ser nogle tendenser hos den finske regering, så det næsten fremstår, som om den ser en pointe i at fremstå i modstrid med de øvrige nordiske lande. Derfor beder jeg både samordningsministeren og statsministeren om i forhold til vores finske venner at være meget opmærksom på, at de kommer med ind og deltager på en stærkere måde i samarbejdet. Jeg tror, at når de får lige så lang erfaring i EU, som vi har, vil de forstå behovet for og værdien af, at vi har et stærkt nordisk udgangspunkt.

Jeg vil så også godt sige til regeringschefen, at der er meget stor variation i engagementet hos danske ministre i forhold til det nordiske samarbejde. Hvis statsministeren har behov for

en uddybning og for at få sat navn på, vil jeg være i stand til det. Jeg mener også, jeg kan løfte dokumentationen, og jeg vil i den forbindelse stærkt opfordre statsministeren til at give den samlede regering – og ikke mindst de ministre, som betragter det som noget, der måske er der, men som man ikke behøver at gøre så meget ud af – en lille opsang; det kan endda være, der er behov for en stor i forhold til nogle ministre.

Endelig skal jeg glæde mig over, at vi har fået gjort det nordiske samarbejde kontroversielt. EU-samarbejdet, Schengensamarbejdet og diskussionen om sikkerhedspolitik er alt sammen emner, der er kontroversielle i nordisk samarbejde. Jeg tror, det kontroversielle er en lykke for det nordiske, hvis det nordiske ikke skal blive et stedbarn, hvor man mødes og udveksler skåltaler, men blive et reelt samarbejde, som vi har brug for i fremtiden som et stærkt nordisk udgangspunkt for internationalt samarbejde.

Knud Enggaard (V):

Tak til ministeren for nordisk samarbejde for redegørelsen og også tak for den interesse og den engagerede indsats, som ministeren har gjort i årets løb. Man mærker, at ministeren har deltaget i arbejdet også som parlamentariker, og det hjælper, fordi det fortsat er vigtigt, at der ikke kommer kunstige skillelinjer mellem ministersiden og os parlamentarikere.

En af de ting, som kan give en divergens mellem de to sider, er budgettet. Budget er noget meget vigtigt, fordi det er instrumentet til indflydelse, og derfor er det noget, som alle parlamentarikere og for den sags skyld ministre vil lægge megen vægt på.

Jeg noterer, at ministeren beklagede, at den svenske regerings holdning til nordisk samarbejde adskiller sig fra de øvrige landes, og at det har ført til en reduktion af budgettet i størrelsesordenen 1 pct. I den forbindelse vil jeg gerne understrege betydningen af, at der i ministerrådets budget er en passende budgetreserve, sådan at der er plads til, at såvel forslag fra parlamentarikere som nye forslag fra ministerrådets side har en fair chance for at kunne blive realiseret rimelig hurtigt, efter at de er kommet frem og er blevet accepteret.

Jeg tror, at nogle af skærmydslerne omkring budgettet i fortiden har sin rod i, at der har været for lille en reserve til, at man har kunnet manøvrere i den korte tidsmæssige slutfase af året.

Budgettets fordeling på formålene er jo stadig interessant, og jeg noterer, at det kulturelle fortsat er i centrum med ca. 50 pct. af budgettet, og det er sikkert udmærket. Det kulturelle er jo noget meget centralt i det grundlæggende nordiske samarbejde. Det må vi ikke glemme.

Jeg noterer også, at Baltikum og de øvrige nærområder har deres pæne del af budgettet, og det er meget betydningsfuldt. Der er fortsat et stort behov for, at forbindelsen over Østersøen forstærkes på snart sagt alle mulige felter. Nordisk Råds indsats er jo her et supplement til de mange øvrige aktiviteter, der foregår, og i penge vel kun en lille del, men i sin betydning meget væsentligt.

Lad mig blot nævne som en enkelthed stpendiatorordningerne, som jeg mener bør fortsætte. Hvorfor? Fordi der hele tiden vælges nye parlamentarikere i de lande, vi taler om. Pendulet svinger kraftigt i Baltikum og i de øvrige nærområder, og netop den demokratiske vinkel er så vigtig for landenes muligheder for at deltage i europæisk samarbejde og for den sags skyld i NATO. Det er jo de samme krav, vi taler om, til demokratiets funktion.

Ministeren taler om tresøjlekonceptet, som arbejdet er bygget op om. Det er min opfattelse, at det fungerer godt på parlamentarikersiden, men ministeren skriver også: »Nu mangler vi kun Ministerrådet.« Jeg ville være glad, hvis ministeren ville løfte sløret for, hvad der kan komme ud af det arbejde, der her tales om, idet jeg i forlængelse af hr. Ole Stavads tale forudsætter, at ministeren har set sin redegørelse. Hr. Ole Stavad antydede jo, at der var ministre, der ikke havde set, hvad yngste medarbejder havde afleveret på deres vegne, men jeg forudsætter, at det ikke er tilfældet her.

For Præsidiensekretariatets vedkommende vil jeg fremhæve, at flytningen til København har givet den tilsigtede effekt. Der er nu ca. 10 færre ansatte, end da sekretariatet fandtes i Stockholm, og administrationen nyder godt af samarbejdet med ministerrådssiden. Ved at være to selvstændige organer under samme tag er der en væsentlig rationaliseringsgevinst. Der kommer således flere midler til aktiviteter, og færre midler bruges til administration, og det er en rigtig udvikling.

Hele projektet om nordisk nytte er jo nu under gennemførelse. 13 institutioner ud af ca. 50 er under nedlæggelse eller vil få anden finansiering end den hidtidige, og det vil fra tid til anden være nødvendigt at have en sådan

kritisk gennemgang for at se, om det oprindelige formål stadig er relevant under dagens vilkår.

Må jeg spørge ministeren om ministerrådets muligheder for at styre sine mange institutioner? Jeg kan forestille mig, at der er et behov for at kunne lade beslutningerne slå igennem, også hvor der er indsat bestyrelser. Jeg mener at vide, at der arbejdes med det problem. Hvordan er udsigterne til, at man kan få en mere effektiv styring fra ministerrådets side af de mange institutioner, for det er jo vigtigt, hver gang vi taler om nordisk nytte-princippet, at beslutninger også kan føres rimelig hurtigt og effektivt ud i livet?

Endelig vil jeg nævne begrebet sikkerhedspolitik. I mange år var det et bandlyst ord i nordisk samarbejde, men med den glædelige udvikling, vi har set de senere år, så er sikkerhedspolitik nu noget, som vi både kan og skal have som et centralt tema i rådet.

For første gang vil vi under den kommende session i Helsingfors opleve, at forsvarsministrene er med på ministersiden, og at vi vil få en redegørelse om forsvarssamarbejdet i Norden. De mange former for forsvarssamarbejde er jo under fortsat udvikling, og det vil være meget relevant, at rådets medlemmer får også dette aspekt med ind i arbejdet.

Jeg er i øvrigt enig med ministeren i, at det bemærkelsesværdige i denne udvikling er, at konferencen om sikkerhed i august i det hele taget fandt sted, og at såvel NATO som Rusland stillede op med talere, uanset sikkerhedspolitikens aktualitet, om NATO's udvidelse. Jeg tror, at vi vil se en fortsat udvikling, i retning af at gruppernes medlemmer bliver engageret også i disse spørgsmål. Det hilser Venstre med glæde.

Med disse ord vil Venstre gerne understrege behovet for, at Folketinget med jævne mellemrum har en debat om det nordiske samarbejde. Vi har et behov for, at rådets arbejde knytter sig til Folketingets øvrige opgaver, så det ikke svæver frit i luften og kun er kendt af en lille kreds af kendere.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Det var kun en lille misforståelse, som Venstres ordfører – som jeg i hvert fald hørte det – havde med i sine bemærkninger. Der lå bestemt ikke i det, jeg sagde om ting, der blev afleveret, som ministre ikke havde set, noget som helst

om, at vores samarbejdsminister, der har afleveret dette her til Folketinget, ikke har været helt nøjeregnende med, hvad der står i denne redegørelse.

Tværtimod, ville jeg næsten sige, var mit ønske, at vi får den samme nøjeregnethed, når man afleverer tingene til Nordisk Råds parlamentarikere, som når man afleverer det til sine egne nationale parlamentarikere. Ingen minister ville jo nogen sinde aflevere ting som det, vi ser i Nordisk Råd-sammenhæng, til sine egne nationale parlamentarikere, fordi man er forpligtet, og fordi man bliver ansvarliggjort for det. Og det er sådan set bare den sammenhæng, som jeg ønsker mig, hvorimod redegørelsen her er jeg ikke i tvivl om er ministerens egen.

(Kort bemærkning).

Knud Enggaard (V):

Som jeg udtrykkelig sagde, så forudsatte jeg, at den nordiske samarbejdsminister i høj grad selv stod inde for det, der står i redegørelsen. Men når hr. Stavad går op og taler om et antal danske ministre, som vier det nordiske samarbejde for ringe opmærksomhed, og ville være i stand til at give en udtømmende liste til statsministeren over det, så pirrer han jo vores nysgerrighed med hensyn til, hvem han taler om. Og jeg synes egentlig, det er lidt forkert at rejse en sådan problematik, hvis han ikke herfra vil være i stand til at give en sådan fortegnelse, også af hensyn til statsministeren, som heldigvis har vist os den glæde at overvære debatten her i dag.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Nu er jeg ikke sikker på, at taletiden under korte bemærkninger er lang nok til at tage alle med, men hvis jeg må nævne to, så vil jeg som den ene nævne den danske arbejdsminister. Vi har på Nordisk Råds session i næste uge som et af de væsentligste punkter beskæftigelsen, som er et nordisk højt prioriteret område også i EU-sammenhæng. På trods af det har jeg fået afbud fra den danske arbejdsminister til at deltage i den debat, og samtaler har ikke ændret ved beslutningen. Den danske arbejdsminister mener at have en meget god begrundelse, men det har man jo altid.

Den anden, jeg vil nævne, er den danske kulturminister. Hvis man læser Det Fri Aktuelt kulturside onsdag den 13. august, så kan man se, at den danske kulturminister ikke tror meget

på det nordiske samarbejde hverken på det kulturelle område eller – får jeg indtryk af – i det hele taget. Det giver mig et signal om, at der er en opgave for statsministeren her.

Kent Kirk (KF):

Forholdene i Europa er under stærk forandring, og dermed er det også nødvendigt, at vi kigger på det nordiske samarbejde. Specielt efter at vi har fået udvidelsen af EU med Sverige og Finland og med de nye udfordringer, vi står med med udvidelsen af EU med de baltiske lande og de central- og østeuropæiske lande, er det af stor vigtighed, at vi hele tiden kigger på, hvordan det nordiske samarbejde kan møde de her udfordringer.

Som det er sagt tidligere, så har strukturen i det nordiske samarbejde ændret sig, og jeg mener, det har ændret sig til det positive, men det er nok for tidligt at konkludere, at det har fundet sin endelige form. Jeg tror stadig væk, at det er vigtigt, at vi hele tiden er opmærksomme på, hvordan og hvorledes vi skal tilpasse samarbejdet.

Og jeg er enig med hr. Ole Stavad og hr. Knud Enggaard i, at en af de ting, vi mangler i dag, er ligesom at se ministerrådets vilje til at tilpasse sig de nye samarbejdsstrukturer, og ministeren er jo også inde på i sin egen redegørelse, at her er man ikke helt færdig med at finde sine egne ben.

Mine egne erfaringer fra Nordisk Råds Europaudvalg har sådan set igennem de seneste år jo også vist, at ministerrådet har svært ved at give det nødvendige henholdsvis modspil og medspil.

Da vi i sin tid havde vores høring med udenrigsministrene her på Christiansborg for godt et års tid siden – det var et meget godt initiativ, der blev taget – måtte vi jo konstatere, at ikke alle ministre fandt det lige vigtigt at komme ind i den her offentlige dialog med parlamentarikerne i Nordisk Råd. Og det er beklageligt. Og derfor skal jeg opfordre til, at man fra regeringens side gør, hvad man kan, for at påvirke sine kollegaer i de andre nordiske landes regeringer, så vi får det her løftet op på det plan, det skal være, for at det kan få den nødvendige betydning.

Jeg synes også, man ofte i Nordisk Råd oplever, og det gælder så også i den parlamentariske forsamling, en vis angst for at tage fat i vigtige emner af fælles nordisk interesse. F.eks. ved vi, at i 1998, april måned, vil de øvrige

europæiske lande blive enige om, hvordan og hvorledes den fælles valuta i Europa skal fungere. Det synes jeg er en fin anledning til, at de nordiske lande sammen debatterer deres forhold til den udvikling, der kommer til at ske imellem Eurolandene.

Vi har fra konservativ side i Nordisk Råd prøvet at rejse spørgsmålet, om vi ikke skulle have en debat, hvor vi ligesom kunne få afdækket de her spørgsmål og høre, hvad man vil gøre i Norge, og hvad man vil gøre i Sverige, Finland, Island osv. Hvad er situationen? Men vi møder mere eller mindre en træghed, en angst for at bringe det her spørgsmål op.

Og derfor vil jeg godt spørge vores samarbejdsministre, der jo også er økonomiministre, og som til daglig arbejder med de her problemer i forhold til EU, om det da ikke ville være en rigtig god idé, at vi får skabt en konference, hvor vi får debatteret de her spørgsmål de nordiske lande imellem.

Jeg synes også, vi må konstatere, at det ny initiativ, der er taget i Nordisk Råd om at lave en spørgetime, hvor vi har samarbejdsministrene samlet, er et godt initiativ, hvor vi kan få dagsaktuelle spørgsmål frem. Jeg mener selv, at den spørgetid, vi havde her i Folketingssalen, da vi havde Nordisk Råds møde her, har medført, at vi nu har Jyske Lov liggende her ude i Vandrehallen, fordi vi jo netop her i Folketingssalen kunne rejse spørgsmålet over for samarbejdsministrene, og hvor vores egen samarbejdsminister var meget positivt indstillet. Og jeg tror, at det er en af årsagerne til, at man har kunnet få svenskerne til at opgive Jyske Lov for et halvt år.

Og derfor vil min opfordring være til vores samarbejdsminister, at hun arbejder videre med sagen og sikrer sig, at Jyske Lov ikke forlader Vandrehallen på Christiansborg, men at den vil blive dansk ejendom. Og skal den forlade Vandrehallen på Christiansborg, så lad den komme til Jylland. Det vil jeg opfordre vores samarbejdsminister til.

Det viser sig jo, at med den nye arbejdsform kan vi også nå konkrete resultater, og det er vi glade for i Det Konservative Folkeparti.

Jeg tror også, at netop det nordiske samarbejde har været medvirkende til, at vi har kunnet løse nogle problemer, som ville have været meget svære at løse, hvis vi ikke havde haft samarbejdet. Jeg tænker specielt på de problemer, der er opstået omkring de åbne grænser, særligt perspektivet, at borgerne kan bevæge

sig frit de nordiske lande imellem, men nu også i Europa. Det er jo klart, at her lå der nogle problemer, der skulle findes en løsning på i forhold til de lande, der ikke er med i Den Europæiske Union. Det lykkedes da også at finde løsninger, som gjorde, at vi kan bibeholde den nordiske pasunion og samtidig få opfyldt det flotte perspektiv, at de europæiske borgere nu kan bevæge sig frit rundt i Europa uden at skulle stoppes ved de forskellige grænser.

Men da jeg kan se, at der i ministerens redegørelse er en slags beklagelse over, at den svenske regering har en indstilling om, at man bør forsøge at beskære Nordisk Råds budget lidt, vil jeg advare imod at vurdere det nordiske samarbejdes betydning i forhold til Nordisk Råds budget, for jeg tror ikke, man kan måle samarbejdets betydning på grundlag af, om der står 695,9 mio. kr. på budgettet eller der kun står 550 mio. kr. på budgettet.

Det, der er det afgørende, er, om de projekter, vi beskæftiger os med, har relevans både for de nordiske parlamentarikere og for de nordiske borgere, og derfor skal vi hele tiden se på, om vores aktivitetsniveau er det rigtige, og jeg finder selv, at vi måske har for mange møder, som er overflødige, og hvor vi måske godt kunne skære lidt. Men det er jo også den øvelse, vi er i gang med i forbindelse med den nye struktur, vi har givet samarbejdet, og jeg håber og tror på, at det til sin tid vil finde sin rigtige form.

Til slut vil jeg lige sige et par ord om de nye arbejdsområder, der er kommet ind i Nordisk Råd, nemlig udenrigs- og sikkerhedspolitikken:

Det er noget, som vi fra konservativ side sætter overordentlig stor pris på, og vi mener, det er enormt vigtigt, at de nordiske lande, der jo netop på det her område har forskellig historisk baggrund, drøfter disse forhold med hinanden og med deres naboer, for det er jo den første forudsætning for, at vi også forstår hinanden, når vi optræder i forskellige internationale fora. Så derfor er det noget, der er positivt for det nordiske samarbejde, at vi bl.a. i år havde en konference om sikkerhedspolitikken.

Og til allersidst vil jeg så sige, at Det Konservative Folkeparti tillægger det nordiske arbejde stor betydning, fordi vi mener, at vi netop via det samarbejde sikrer, at alle dele af Norden kan følge med i hele den proces, der er i gang i Europa. Og det er overordentlig vigtigt, uanset hvordan de forskellige dele er placeret: om det er selvstændige lande eller det er lande, der har

hjemmestyreordninger eller lignende. For vi skulle nødig have en situation i Norden, hvor nogle områder føler sig isoleret i forhold til den europæiske integration, og vi føler os overbeviste om, at vi netop via det nordiske samarbejde kan sikre os, at det ikke kommer til at ske.

Så vi kan fuldt ud tilslutte os redegørelsen fra ministeren og gå ind for en fortsat positiv aktivtetsindsats i det nordiske samarbejde.

Anni Svanholt (SF):

Da SF's ordfører på dette område ikke kan være til stede, skal jeg på vegne af ordføreren fremføre følgende:

SF finder det dybt beklageligt, at der endnu en gang i år er planer om at foretage organisatoriske og institutionelle forandringer i Nordisk Råd.

Sidste år afviklede man f.eks. en del af fagudvalgene, således at der nu kun er tre egentlige fagudvalg tilbage; men de arbejdsgrupper, man i stedet har nedsat, fungerer nu mere eller mindre som fagudvalg, så denne ændring har været dyr og i bedste fald nyttesløs.

Hvis man vil øge effektiviteten i Nordisk Råd, vil vi i stedet foreslå, at der udpeges rapportører, som fremlægger deres udkast for udvalgene, som derefter kan debattere dem og eventuelt ændre dem, altså en model, der svarer til den, der benyttes under udvalgsarbejdet i Europa-Parlamentet.

Der er således planer om at nedlægge flere af småinstitutionerne, bl.a. i Island, men det må vi nødvendigvis protestere imod, for det gavner ikke det nordiske samarbejde, at man hvert år kommer med nye organisatoriske planer, og det ville derfor være ønskværdigt, hvis man fremover fremlagde nogle mere langsigtede perspektiver for organiseringen af Nordisk Råd.

Men det er positivt at konstatere, at nærområderne skal opprioriteres, og at man vil udvikle nærdemokratiet, for vi støtter initiativer, der tages nedefra.

Det er dog vigtigt at påpege, at nærområderne ikke kun omfatter Østersøen og Baltikum, men i høj grad også områderne i Nordvestrusland: Karelen, Murmansk og Kolahalvøen. For disse områder er økonomisk og miljømæssigt i en endnu sværere situation end nærområderne længere sydpå, og Kolahalvøen, som jo støder op til den norske og den finske nordgrænse, udgør en af de største økologiske katastrofer, verden endnu har set.

Kolahalvøen er nemlig hjemsted for den russiske nordflåde og dens oceangående, atombevæbnede ubåde, og i mange år var det fast praksis, at udtjente atomreaktorer blev dumpet på en atomkirkegård på bunden af Barentshavet.

Den største umiddelbare atomtrussel mod Skandinavien kommer dog fra atomkraftværket ved Poljarnye Zori på den sydlige del af Kolahalvøen. Atomkraftværket består nemlig af fire reaktorer, hvoraf de to ældste er mindst lige så farlige som reaktorerne i Tjernobylværket.

Og ved Norrbottens kyst kan man finde Nordens mest forurenede og forsurede sø, hvor der er målt pH-værdier på under 3.

Så hvis man vil opleve en gennemført økologisk katastrofe, skal man bare tage mod nord.

SF finder det derfor tvungende nødvendigt, at vi i Nordisk Råd begynder at diskutere, hvad vi skal stille op med miljøproblemerne i dette nærområde.

SF mener også, at det folkelige samarbejde mellem Norden og nærområderne skal have høj prioritet, og i den sammenhæng mener vi, at Nordisk Ministerråds konference om ligestilling i Valmiera i Letland i august bør følges op. Og det kunne ske i form af et øget samarbejde med bl.a. de nordiske kvindeorganisationer, også på græsrodsniveau. Vores gruppe i Nordisk Råd, Venstresocialisterne, har derfor stillet krav om, at også de politiske kvindeorganisationer får økonomisk støtte fra Nordisk Råd.

Vi har ligeledes foreslået, at der oprettes et permanent sekretariat for Østersørådet, og det er blevet hilst velkomment på regeringsniveau. Indtil nu er der dog ikke præsenteret en endelig løsning, og vi vil derfor appellere til den danske regering, som jo har indtaget formandsstolen, om at indfri sine løfter og fremlægge en sådan løsning med hensyn til et permanent sekretariat.

Endelig er vi meget tilfredse med, at sikkerhedsspørgsmål er blevet behandlet sagligt og nuanceret også på et nordisk plan.

På det sikkerhedsmæssige område må vi dog konstatere, at de baltiske stater ønsker stærkere bånd til Vesten, nemlig gennem medlemskab af NATO, og dette sker ikke med SF's gode vilje, for vi er stærke modstandere af, at denne militæralliance udvides, og vi finder det bekymrende, at Vesten vil udsende dette signal om opprioritering og oprustning i en tid, der ellers er præget af nedrustning og fredsskabende initiativer.

Og i stedet for en udbygning af NATO tilråder vi, at integriteten og grænserne garanteres i fællesskab af alle staterne i OSCE.

SF ønsker derimod de baltiske lande hjertelig velkommen i det politiske og økonomiske samarbejde, der finder sted inden for EU.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Da vores ordfører, fru Vibeke Peschardt, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

Det er en god rutine – en god tradition, kunne man sige – at Folketinget forud for den årlige session i Nordisk Råd giver sig tid til at kaste et tilbageblik på året, der gik, og gøre status over, hvor langt er vi kommet, og fremlægge ønsker om, hvordan retningen for fremtiden skal være.

Da Folketinget sidste år drøftede redegørelsen fra ministeren for nordisk samarbejde, var der udarbejdet en udmærket rapport, der hed »Nordisk samarbejde under nye vilkår«.

Rapporten var nyttig i mere end én forstand. Dels gav den et grundlæggende historisk rids over Nordisk Råds udvikling til og med de seneste strukturrendringer, dels havde den et godt afsnit om det interne nordiske samarbejde, nemlig det, som det hele handler om: Hvordan kan vi på en jordnær og praktisk måde få samarbejdet til at fungere bedre og udmønte sig i praktisk politisk arbejde til gavn for den nordiske region og de nordiske befolkninger.

Det er det egentlige formål, og det er det, der er nødvendigt, hvis institutionen skal overleve.

Derfor er det noget bekymrende, at vore svenske kolleger i Nordisk Ministerråd stadig ønsker at beskære budgetterne, ganske vist kun med 7 mio. kr., men signalet er, at man tilsyneladende ikke mener, at bundlinjen for besparelser er nået, og selv om det kan være svært at gennemskue for en almindelig parlamentariker, håber jeg ikke, at besparelsesønsket er starten på en salamimetode, hvor der år for år skæres ned.

Det er fortsat det interne nordiske samarbejde, der lægger beslag på den største del af budgettet: praktiske projekter til nytte for forskere og sprogfolk og et miljøsamarbejde, som man har planer om at mainstreame, osv.

Fra det praktiske nordiske samarbejde vil jeg særlig fremhæve det nye kulturhus i Nuuk, som Europaudvalget havde lejlighed til at besøge i sommer, for som kulturhusene i Island og på Færøerne er også kulturhuset i Nuuk et fan-

tastisk tilskud til et yderområde i vækst, og kulturhuse kan i nordisk sammenhæng betragtes som et eksempel på livskraften i det nordiske samarbejde.

Det er virkelig flot, at det nordiske samarbejde har fået dette synlige, praktiske og imponerende udslag, og grønlænderne er stolte af deres nye samlingssted og bruger det hele tiden til talrige arrangementer.

Og ministeren nævner i sin redegørelse et andet nordisk projekt: et bidrag på 250.000 dollar til et nordisk kulturcenter i New York, lige så flot og i samarbejde med en privat organisation og med private sponsorer, en god gestus fra det samlede Norden og et nordisk ansigt i millionbyen – meget spændende!

Man kunne i sit stille sind have ønsket sig, at Det Danske Hus i Paris i stedet for et måske snarligt salg i tide var blevet til et fællesnordisk hus, for lige præcis i hjertet af Europa kunne man godt have haft brug for en fællesnordisk base for et fælles kulturfremstød.

I det hele taget er det vigtigt, at landene i Norden står sammen, ikke blot når det drejer sig om at vise, hvad vi kan, men også når det drejer sig om at vise, hvad vi vil, for hvis Norden taler med én stemme, vil det have langt større gennemslag end Danmark, Sverige, Finland og de øvrige nordiske lande hver for sig.

Jeg refererer naturligvis især til EU, hvor vi får langt større indflydelse, hvis vi taler med én stemme.

Men uanset om de nordiske lande formelt beslutter sig for et formaliseret samarbejde i EU's forskellige organer, vil de kommende års store ministerråd og institutioner, som det tegner nu, antagelig tvinge de nordiske lande med det fælles værdigrundlag til at stå sammen og arbejde sammen i Det Europæiske Fællesskab, for vi får større indflydelse på den måde, og det er både nemmere og i mange praktiske EU-sager det eneste fornuftige, at Nordens lande står sammen, går sammen og bliver hørt sammen.

Det gælder f.eks. i miljøspørgsmål og i forbrugerspørgsmål, og det gælder også med hensyn til den form for velfærdsstat, som Norden på en unik måde har opbygget, og hvor vi har lært af hinanden og kopieret hinanden. For den nordiske velfærdsmodel er kendt i Europa, og mange beundrer den.

Vi har altså et fælles værdigrundlag, der skal bruges, og hertil er Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd rigtigt brugt rigtigt gode redskaber.

Det samme gælder de områder inden for EØS-aftalen, hvor Nordens lande har fælles interesser.

Et godt eksempel på det arbejde, der gøres uden for Nordisk Råd, men inden for EU, er de møder, som alle de nordiske ambassadører i Bruxelles har holdt i forbindelse med forberedelserne til og forhandlingerne om Amsterdamtraktaten.

Op vi mener, at den form for samarbejde bør udvikles i de kommende år, og at man bør fremme den udvikling med alle til rådighed stående midler både på ministerplan, på parlamentarikerplan, på embedsmandsplan og på borgerplan.

Lad så være, at der er træghed nogle steder. Det vigtige er at holde sig målet for øje og følge det.

Det Radikale Venstre har på parlamentarikerplan særlige muligheder, fordi vi beklæder næstformandsposten i Kontrolkomiteen. For Kontrolkomiteen er det udvalg, der skal være vagthund for, om Nordisk Råds beslutninger bliver fulgt op og hvordan, og om budgettet bliver brugt i overensstemmelse med beslutningerne, og Kontrolkomiteen rapporterer løbende til Nordisk Råds Præsidium, men lever ellers sit eget liv med både den danske og de øvrige nordiske rigsrevisorer som sine øjne og ører.

Op det kan herfra meddeles, at den rapportering, der vil blive forelagt på sessionen i Helsingfors, vil være kritisk over for visse af ministerrådens manglende opfølgning af beslutninger og anbefalinger.

Samarbejdsministerens notat om netop dette punkt er noteret, men de sager, der ligger til grund for Kontrolkomiteens udtalelser, er nogle andre end dem, der er nævnt i ministerens redegørelse.

Kontrolkomiteen tager sine opgaver ganske alvorligt, og efter de mange ændringer, flytninger og nedlæggelser af institutioner er det vigtigt, at vi, når arbejdet er tilendebragt, står med en effektiv organisation, der kan arbejde for den nordiske sag i Norden, i Europa og i nærområderne, for målet for de næste års arbejde er at udvikle den nordiske model, så den bevarer sin bærekraft ind i det næste årtusind, og det arbejder vi på.

Annette Just (FP):

Mit partis ordfører kan desværre ikke være til stede.

Det var egentlig med stor interesse, jeg gav mig i lag med at læse redegørelsen fra ministeren. Jeg kunne godt se, at der sikkert skulle stå en masse, for vi har jo talt meget om mange ting gennem mange år, og der stod også en masse, nemlig om Kalmarunionen, som blev grundlagt for 600 år siden. Det var mægtigt interessant, og jeg slog også noget mere op om den, fordi det begyndte at interessere mig. Men o.k., det er historie, og jeg tror, ministeren og jeg godt kan blive enige om, at det ikke er historie, vi skal diskutere i dag her i Folketinget.

Så tænkte jeg: Jamen hvad er det egentlig, ministeren som nordisk samordningsminister mener er så vigtigt? Jo, vi har noget tilfælles, vi her i Norden. Vi kan bl.a. forstå »Emil fra Lønneberg«. Tænk, den kan ikke engang oversættes til andre sprog end de nordiske, man får i hvert fald ikke alle detaljerne med. Nu holder jeg meget af »Emil fra Lønneberg« – så ministeren må endelig ikke tage mig det ilde op, det gør jeg virkelig – men jeg mener måske, det er lidt overdrevet med et Nordisk Råd til 500-600 mio. kr. om året, bare for at vi kan sidde og diskutere »Emil fra Lønneberg«. Men når det er sagt, så synes jeg også, at set i forhold til diskussionen om, at svenskerne gerne vil nedskære budgettet med ca. 7 mio. kr., er det måske at skyde gråspurve med store kanoner, hvis man kan blive så forarget over det.

Men jeg var stadig meget interesseret i, hvad det er, Nordisk Råd så gør så godt. Jo, man har lavet lidt på Grønland, og så er man ved at lave en udstilling i New York, tror jeg det var, men det er delvis for private midler. Jeg ledte videre efter alle de gyldne ord, vi har hørt om Nordisk Råds arbejde, om de strukturændringer, der skulle ske, og om den effektivisering, vi har hørt om år efter år, og så tænkte jeg: Jamen jeg får svaret her. Jeg er ikke den første taler i dag, så når jeg har siddet og lyttet til Socialdemokratiet, Venstre, De Konservative, SF og De Radikale, ved jeg, hvad det er, som er så vigtigt i arbejdet i Nordisk Råd, at der er så mange, der bruger så megen tid og så mange penge på det.

Jeg er desværre ikke blevet meget klogere, men ærligt og oprigtigt er jeg blevet glædeligt overrasket. Fra Socialdemokratiet siger man, at det er nødvendigt med strukturændringer i det nordiske samarbejde, og hr. Ole Stavad udtrykte det helt klart og tydeligt ved at sige, at der er ganske lang vej igen, og talte bagefter om de rapporter, som bliver lavet i Nordisk Råd, men

som det ikke engang for en minister er værd at give sig i lag med at læse.

Hr. Knud Enggaard sagde helt klart, at det er meget naturligt, at 50 pct. af budgettet går til det kulturelle område. Men siden hen siger andre, at det ikke er det kulturelle, det drejer sig om, og selv af kulturministeren får man at vide, at Socialdemokratiet ikke er særlig interesseret i det nordiske samarbejde. Og så er det, jeg spørger: Hvad er det så? Er det det nordiske arbejdsmarked? Men arbejdsministeren var heller ikke særlig interesseret, så det kan det jo så heller ikke være.

Så glædede jeg mig til, at nu kom hr. Kent Kirk fra De Konservative, og han kunne nok fortælle mig, hvor det nordiske samarbejde virkelig havde givet pote. Ja, det gjorde han også: Vi har fået Jydske Lov tilbage fra Sverige! Det er selvfølgelig rart, og jeg glæder mig hver gang, jeg går forbi montren, det skal siges her fra talerstolen. Men er det det værd? Undskyld jeg siger det: Kunne vi måske ikke have snakket direkte med svenskerne på et andet tidspunkt?

Vi har selvfølgelig pasunionen, og jeg har hørt fremhævet år efter år efter år efter år, at det er godt, vi har fået den pasunion her i Norden. Jamen vi kan jo ikke blive ved med at sige, at det er det eneste og det mest fornuftige, vi har fået ud af Nordisk Råd, og hvorfor skal vi så blive ved med at holde Rådet oppe på det niveau?

Det glæder mig dog, at jeg også kan konstatere, at Fremskridtspartiet har haft ret i alle de år, vi har sagt, at det kørte i en forkert retning. Alle ordførere har jo faktisk været inde på, at der er noget galt. Man sidder og laver et stykke arbejde, som fungerer dårligt – så har jeg ikke overdrevet det, som de herrer og damer har sagt fra denne talerstol: Arbejdet fungerer dårligt, der skal strukturændringer til, der skal meget til, for at vi overhovedet kan komme frem til noget, som måske kan bruges i dag.

Vi har NATO til at klare forsvars- og sikkerhedssamarbejdet; det er vel alle partier enige om. Men det har altså ikke noget med Nordisk Råd at gøre. Man har prøvet at spørge i Nordisk Råd, om der kan diskuteres sikkerhed, og det ville være glædeligt, hvis man kunne. Men er det ikke i Østersørådet, er det ikke i andre fora, vi diskuterer forsvars- og sikkerhedspolitik for hele det nordiske område?

Med hensyn til at diskutere affaldet på Kola-halvøen og dets skade på miljøet kan jeg kun sige til fru Elsebeth Gerner Nielsen, at det gør

vi altså også i alle andre fora. Vi kan ikke blive ved på den måde, og derfor tror jeg nok, det ender med – måske ikke i år, men i hvert fald i løbet af nogle år – at alle de partier, der er begyndt at sætte spørgsmålstegn ved værdien af arbejdet i Nordisk Råd, må erkende, at tiden er løbet fra det.

At ministrene mødes og koordinerer en del af deres EU-samarbejde, og at ministrene mødes og koordinerer en del af deres forsvars- og sikkerhedssamarbejde – det er helt i orden. Men at have hele det store bureaukrati kørende, for at nogle parlamentarikere skal trække en uge ud af kalenderen hist og her for at sidde og diskutere det, vi diskuterer i andre fora, er faktisk en skændsel, og jeg mener ikke, vi har tid for slet ikke at tale om råd til den slags.

Sagt med andre ord og for at komme tilbage til selve redegørelsen fra ministeren: Jeg sad og ventede på at høre, hvor det var, Nordisk Råd kunne have gjort noget, f.eks. i samarbejde med de baltiske lande. Jeg ledte, og jeg ledte, og jeg ledte, men jeg fandt hverken Estland, Letland eller Litauen nævnt ét eneste sted. Men jeg fandt Rusland og Skt. Petersborg, jeg fandt New York, jeg fandt Godthåb, og jeg fandt mange andre steder. Men noget om de steder, hvor man måske kunne opnå noget ved at vise tillid og indlede et samarbejde, fandt jeg ikke i ministerens redegørelse. Det kan godt være, at man ikke kan oversætte »Emil fra Lönneberg« til andre sprog end de nordiske, men helt ærligt: Sikkerheden i vores nærområder kan godt oversættes til alle sprog.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Først en tak til fru Annette Just for den fuldstændig klare ærlighed, der fremgik af fru Annette Justs tale. Man kan sige efter at have hørt denne tale, at der er ikke huller i fru Annette Justs uvidenhed om det nordiske samarbejde.

Jeg synes, det er en skændsel, at et parti, der har været her i så mange år, et parti, der har haft repræsentanter i det nordiske samarbejde, sender en ordfører, der tilsyneladende ikke aner noget som helst om, hvad der foregår. Bare som en lille oplysning: Det nordiske samarbejde medfører ingen omkostninger for de nordiske regeringer, det nordiske samarbejde giver overskud. Hvis vi tager Nordisk Investeringsbank, som er en del af det nordiske samarbejde, er det årlige overskud i Nordisk Investeringsbank

større end de samlede offentlige bidrag til det nordiske samarbejde. Så jeg tror, at det, der er behov for, ikke er en redegørelsesdebat, men et ugekursus – mindst – for fru Annette Justs vedkommende.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Man kan i hvert fald roligt konstatere, at fru Annette Just ikke får noget ud af det nordiske samarbejde. Men kan man dermed også konkludere, at Danmark som sådan heller ikke får noget ud af det? Det er jeg ikke helt sikker på.

Jeg ved i hvert fald, at flere af mine politiske fæller både på Færøerne og i Grønland er meget interesserede i det nordiske samarbejde, fordi de føler, at det er dér, de har mulighed for at deltage i debatten om, hvad der foregår i Europa. Hvis vi ikke havde det nordiske samarbejde, ville de føle sig meget isoleret i forhold til alt det, vi andre taler om, og derfor synes jeg, det er at nedgøre samarbejdet til et niveau, hvor det ikke bør høre hjemme.

Jeg synes også, det er en klar fejlfortolkning i fru Annettes Justs indlæg, når hun tager det eksempel med »Emil fra Lønneberg«. Det er jo ikke sådan, det er fremstillet i ministerens redegørelse, og jeg er helt sikker på, at det kan ministeren selv svare på. Så jeg må opfatte fru Annette Justs indstilling til det nordiske samarbejde som værende ond vilje.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Til hr. Kent Kirk: Nej, det er såmænd ikke ond vilje. Og til hr. Ole Stavad: Nej, det er ikke, fordi jeg ikke har læst redegørelsen, og det er ikke, fordi jeg ikke ved, hvad det nordiske samarbejde rent faktisk består af.

Jeg gjorde mig bare den umage at tage udgangspunkt i den redegørelse, vi har fået. Jeg gjorde mig også den umage at lytte til de meget kloge bemærkninger, som hr. Ole Stavad kom med, om, at det var nødvendigt at lave ændringer, og jeg gjorde mig også den umage at lytte til hr. Kent Kirks fantastisk gode eksempler på det konkrete, der kom ud af arbejdet. Hr. Kent Kirk sagde nemlig ikke en lyd om alt det menneskelige, der også kommer ud af det.

Jeg mener ikke, det er nødvendigt, at vi har et parlamentarisk organ under Nordisk Råd, som skal sidde og lave lange rapporter, som hr. Ole Stavad har fuldstændig ret i at kun meget få læser – hvis der da er nogen, der læser dem.

Jeg har fulgt med i arbejdet, selv om jeg ikke har siddet som medlem af Nordisk Råd, hvilket jeg også startede med at sige, så det burde ikke være noget, der kom bag på hverken hr. Ole Stavad eller hr. Kent Kirk, at jeg ikke har taget del i arbejdet. Men jeg har fulgt arbejdet, som enhver gør i dette Folketing.

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen om det nordiske samarbejde. Ministeren har her i 600-året for Kalmarunionen valgt at starte og slutte redegørelsen med henvisninger til denne unionstraktat, og det er jo ganske rigtigt, at det nordiske samarbejde i år har stået i Kalmarunionens tegn.

Men jeg kan på den anden side godt forstå, at ministeren alene hæfter sig ved unionstidens start og ikke ved dens slutning. Kalmarunionen endte jo som andre konstruktioner af samme slags ganske kaotisk og blodigt, da princippet om det mellemstatslige samarbejde var glemt og de involverede magter i stedet kæmpede om det økonomiske, politiske og militære overherredømme i unionen. I dag har vi ikke nogen nordisk union, men i stedet en europæisk union, som nogle af de nordiske lande er med i, mens andre lande eller selvstyrende områder har valgt at stå udenfor.

Ministeren lægger i redegørelsen vægt på, at EU-spørgsmål nu er fast forankrede i den nordiske dagsorden. Denne såkaldte forankring kan imidlertid let udarte, så Nordisk Råd i stedet for at være forum for et levende nordisk samarbejde bliver en filial af Den Europæiske Union, hvor Danmark, Sverige og Finland får til opgave at sørge for, at de lande og områder, hvor befolkningen har valgt at stå uden for Unionen, alligevel bliver hægtet på unionstoget.

Et af de største problemer, vi får i den kommende periode, bliver Schengenaf-talen, hvor der skal hekses meget, for at det ikke ender som et valg mellem den nordiske pasunion og det langt mere omfattende grænse- og politisamarbejde i Schengenaf-talen. Når Schengenaf-talen bliver en integreret del af EU, får ikkemedlemmerne i hvert fald problemer. I den forbindelse er det jo vældig godt, at vi kan henholde os til fem statsministres og fem samarbejdsministres samstemmende løfte om, at den nordiske pasunion ingen sinde vil blive tilsidesat af Schengenaf-talen. Men nu kommer problemerne, og det havde unægtelig været nemmere, hvis Dan-

mark, Sverige og Finland havde undladt at tilslutte sig Schengen.

Jeg synes, det er stærke ord, når ministeren forsøger at sælge Amsterdamtraktaten som et vidnesbyrd om, at EU bevæger sig i en nordisk retning. Når man skræller alle de fine ord af, betyder Amsterdamtraktaten jo, at endnu flere beslutninger skal tages i overstatslig sammenhæng, og at endnu flere ting skal beslutes med flertalsafgørelser. Amsterdamtraktaten flytter endnu mere magt fra Stockholm, Helsinki og København til Bruxelles, og det er der vel ikke noget særlig nordisk ved.

Enhedslisten hilser velkommen, når Nordisk Råd forholder sig til nye emneområder af fælles interesse, og vi føler faktisk også, at vi har vores andel i, at det er lykkedes. Et eksempel, som ministeren nævner, er den sikkerhedspolitiske debat. Et andet er den øgede vægt på miljøområdet, og her skal vi langt videre. Den nye struktur vanskeliggjorde i en periode, at sådanne nye emner kunne komme til kvalificeret debat, men med de undergruppelstrukturer, vi nu er ved at finde frem til, ser det ud til, at vi kan få tingene til at fungere.

Men den vigtigste del af det nordiske samarbejde foregår ikke ved møder og konferencer. Det foregår først og fremmest i de arbejdende nordiske institutioner og i samarbejdet mellem de nordiske folkelige og frivillige organisationer i det daglige arbejde. Nordens Hus er et godt eksempel.

Derfor er Enhedslisten naturligvis også ligesom ministeren bekymret over de fortsatte budgetnedskæringer i Nordisk Råd, og vi er skeptiske over for resultaterne af de omfattende institutionsnedlæggelser. Mener de nordiske regeringer og parlamenter det nordiske samarbejde alvorligt, skal der være penge til aktiviteterne, men pudsigt nok er jeg her en lille smule enig med den konservative ordfører om, at det vigtigste er det folkelige arbejde i institutionerne og i de frivillige organisationer og i forbindelse med nærømråderne. Det er langt vigtigere end store udgifter til væksten i vores egne møder.

Så vi må stoppe for budgetnedskæringerne, og så må vi sikre, at institutionerne fortsat kan udvikle det praktiske nordiske samarbejde på gulvniveau.

Pia Kjærsgaard (DF):

Ja, jeg skal jo, som forsamlingen her nok er klar over, meddele, at Dansk Folkeparti for øjeblik-

ket ikke har nogen repræsentant i Nordisk Råd. Det håber vi, at vi får efter næste folketingsvalg, og der skal ikke herske tvivl om, at det er et arbejde, som Dansk Folkeparti vil prioritere højt.

Vi er faktisk tilhængere af et nordisk samarbejde, og det er med stor interesse, vi har læst redegørelsen fra ministeren for nordisk samarbejde.

Dansk Folkeparti mener så til gengæld, at samme minister, som jo er minister for økonomi i Danmark, i stedet for lidt at klandre svenskerne ønske om en nedskæring i budgettet – sådan som jeg opfatter det i redegørelsen – burde rose for, at der trods alt er sket den nedskæring.

Dansk Folkeparti mener også, at redegørelsen nok lidt mere burde omhandle det nordiske samarbejde, som vi selvfølgelig er tilhængere af. Det siger sig selv, at når man er modstander af det meget integrerede samarbejde, som efterhånden foregår på politisk plan i EU, bør man i højere grad koncentrere sig om det nordiske samarbejde. Det synes vi er sundt og naturligt. Men det burde være meget mere koncentreret om det nordiske samarbejde og måske ikke så meget om et nordisk kulturcenter i New York eller forskellige litteraturpriser, som bliver uddelt i Nordisk Råd for nordiske midler. Der ønsker Dansk Folkeparti afgjort at prioritere selve samarbejdet, kendskabet til de forskellige kulturer, traditioner, og hvad der har været meget afgørende i de mange, mange år, vi har haft et samarbejde. Det synes vi ministeren måske burde have koncentreret sig lidt mere om.

Men alt i alt er vi selvfølgelig tilhængere af et tæt nordisk samarbejde.

Søren Hansen (S):

Drømme er gode som udgangspunkt for politisk handling. Uden drømme går det ikke. En af de gode drømme er den nordiske. Det, det så drejer sig om derefter, er at få gjort drømmene, de gode drømme, så virkelige som muligt. Og her kniber det. Det kniber for den nordiske drøm at komme tilstrækkelig langt op på dagsordenen i den daglige politiske trummerum. Der er god grund til både at styrke drømmen, at styrke indsatsen og at styrke placeringen på dagsordenen, for der er brug for en nordisk indsats og en styrket nordisk indsats.

Derfor er det lidt ærgerligt, når den danske kulturminister siger, at vi hænger fast i en nor-

disk drøm, der savner indhold. Det er ikke med til at styrke, det er med til at svække netop det kulturområde, hvor vi har så meget at gøre i Norden.

Det var jo nemlig ikke tilfældigt, at emnet for sessionen i Oslo blev nordisk kultur under internationalt pres. For vi er under internationalt pres. Fra de internationale kommercielle underholdnings- og medieindustrier er der et gevaldigt pres på os alle sammen i Danmark, i Norden og i Europa, og vi er kun fem millioner mennesker sådan cirka til at passe på det, der er dansk kultur, dansk sprog, dansk kunst. Det er ikke ret mange. I Norden er vi nogle og tyve millioner mennesker til at passe på den dimension, som er den nordiske.

På den baggrund er det dejligt og godt, at beslutningen om, at cirka halvdelen af Nordisk Råds budget skal gå til kulturen, og derfor er det godt, at vi nu satser på at pumpe endnu mere styrke ind i den nordiske film- og mediepolitik, og det er godt, at vi nu også gør en ekstrainsats for at knytte de nordiske sjæle lidt tættere sammen. Det vil kunne ske med forslaget om Nordplus Mini.

Det er jo lidt barokt, at vi sender danske skoleelever til Prag og til Grækenland. Ja, der kan da være godt både i Prag og i Grækenland, men det sker, inden de har haft så meget som chancen for at sætte foden i den øvrige del af Norden, uden at de har haft chancen for at knytte de bånd og de kontakter, der er vigtige for at holde liv i Norden – den nordiske drøm og den nordiske virkelighed.

Kulturministeren stiller i artiklen i Aktuelt den 13. august, som også hr. Ole Stavad refererer til, Norden op som et modstykke til kulturindsatsen i Europa. Jeg synes, det er en forkert problemstilling. Vi skal huske, at hver eneste krone, hvad enten den er dansk, svensk eller norsk, hvad enten det er en mark fra Finland, eller det er en ecu, så er den med til at styrke den danske, den nordiske, den europæiske indsats for at oparbejde alternativer til den internationale fordummelsesproces. Det er en solid og en vigtig opgave, vi har foran os, og det kan Nordisk Råd og har Nordisk Råd kunnet yde sin vigtige indsats i forhold til.

I øvrigt står Nordisk Råd og den nordiske indsats sig ganske godt i forhold til EU, når det drejer sig om kulturindsatsen. Hver gang EU bruger én krone på kulturområdet, bruger Nordisk Råd seks målt i forhold til indbyggertal. Så det er altså ikke nogen ubetydelig indsats; den

er faktisk ganske vigtig og også ganske stor. Disse tal viser, at den nordiske drøm er nok så handlekraftig, når det kommer til stykket. Den fasthed skal styrkes, ikke svækkes.

Hanne Andersen (S):

Jeg vil gerne have lov at sige noget om, hvordan det opleves at være medlem af Nordisk Råd under den gamle struktur og under den nye. Vi har fået tre nye store udvalg, og jeg synes, det har været en saltvandsindsprøjtning til det politiske arbejde. Jeg synes, vi er godt på vej ind i en ny tid.

Der skabes aktiviteter og diskussioner i udvalgene, og de danner grundlag for de initiativer, vi tager. I Nærområdeudvalget har energi og miljø været på dagsordenen, børns vilkår og rettigheder i Baltikum og Nordvestrusland har været i fokus, og vi har nedsat en mindre arbejdsgruppe, som har udredt spørgsmålene. Vi har lavet vores egen rapport. Formålet har været at skaffe det bedst mulige grundlag for de initiativer, vi skal tage, de bedst mulige samarbejdsmuligheder med de lande, vi skal gøre noget i og give tilbud til.

Når vi ser på børns vilkår og rettigheder, ser vi også på vor tids sikkerheds- og fredspolitik. Det mener jeg også blev slået fast i Helsingfors. Derfor har det været vigtigt, at vores børnearbejdsgruppe har belyst, hvordan det ser ud i forhold til FN's børnekonvention, den nye forældrerolle, der også er blevet en realitet her, sundhedstilstanden, sygdomme, skolen, den ændrede fritid, det ændrede kulturmønster i disse lande, specielt naturligvis de udsatte børn, minoriteter og flygtningebørn – alt sammen realiteter og problemer, der er blevet hverdag i disse nye demokratier.

Der er lavet et flot stykke arbejde af de politikere, der har påtaget sig opgaven i udvalget, så nu kan vi stille relevante og brugbare forslag i det nordiske arbejde. Vi ved nu, hvem der allerede bidrager eller arbejder i området. Vi ved, hvilke kommuner der i kraft af venskabsbysamarbejde er aktive. Vi ved, hvad UNICEF gør, så vi ikke behøver at træde hinanden over tærne. Vi ved, at vores fremtidige forslag vil være velkomne. Vi ved, at der kan etableres et samarbejde med folk lokalt, og det sidste er vigtigt, hvis man skal nå resultater.

I Nærområdeudvalget vil vi også forberede andre spørgsmål på samme måde og udrede dem. Vi foreslår derfor under denne session, at vi undersøger den øgede kriminalitet i Norden

og landene i Østersøregionen, bl.a. i Baltikum. Der tales om stor kriminalitet, både når det gælder økonomisk kriminalitet, smugling, nar-kohandel og prostitution. Vi foreslår, at vi undersøger dette område meget seriøst, skaffer os viden om problemerne, så vi kan tilbyde modeller til problemernes løsning.

Det er først og fremmest vigtigt med et godt samarbejde både mellem dem, der skal give, og dem, der skal modtage. Men det er også vigtigt at erkende, at hvis vi undlader at belyse det og gøre noget, er det her nok den største trussel imod de spirende nye demokratier, hvis vi ikke er parate, og hvis vi ikke skaber os samarbejds-mulighederne. Det synes jeg vi har arbejdet på i udvalget; det synes jeg var de nye muligheder, som den nye struktur har givet; jeg synes, vi har taget dem op, og jeg glæder mig til fortsættelsen.

Ministeren for nordisk samarbejde

(Marianne Jelved):

Jeg vil gerne indlede mit svar med at takke fru Hanne Andersen for indlægget her fra talerstolen. En redegørelse i Folketinget har jo en bestemt længde, som helst ikke må overskrides, og det kan godt være, at den redegørelse bør laves på en anden måde, end det er sket nu, mens jeg har haft ansvaret for det nordiske samarbejde, for de konkrete eksempler på, hvad det er for et arbejde, parlamentarikere laver på tværs af landegrænserne, er jo gode eksempler til at forstå, hvad det nordiske samarbejde også er ud over de overordnede linjer; som redegørelsen ofte er præget af. Så jeg vil gerne takke for dette bidrag til formidling af et meget værdifuldt stykke arbejde.

Jeg vil vende tilbage til hr. Søren Hansens indlæg, men også bruge fru Hanne Andersens indlæg til at sige, at det er jo på den måde, at vi i det nordiske samarbejde er vant til at arbejde: at vi sætter fokus på nogle bestemte områder, som optager os, fordi det er fælles anliggender, fælles problemer, fælles udfordringer. Og så foregår der et arbejde, som på et eller andet tidspunkt også resulterer i en fælles indsats.

Men tilbage til ordførerrækken, og der vil jeg så sige, at jeg vil gerne kvittere for de forventninger, der er givet udtryk for, til det arbejde, som jeg bl.a. har ansvar for i det nordiske samarbejde. Det var hr. Ole Stavad, der meget klart gjorde sine forventninger offentlige. Det forpligter jo selvfølgelig.

Men jeg vil også takke, fordi der har været udtrykt tilfredshed med det samarbejde, der er i det nordiske, og den indsats, der gøres. Jeg vil godt sige, at mine egne ambitioner er – som jeg i virkeligheden også synes det danske samarbejde imellem folketingsmedlemmerne, den danske delegation og i det her tilfælde samarbejdsministeren, men også med fagministrene på en lang række områder er præget af – at vi trækker på samme hammel med de samme målsætninger og de samme perspektiver i det nordiske samarbejde. Det er ikke præget af konfrontation og konflikter imellem parlamentarikere og ministre, for det er i virkeligheden meget frugtesløst, men af at skillelinjerne går imellem politiske forskelle og vurderinger. Det er mig en meget stor glæde at samarbejde med den danske delegation og med de øvrige nordiske parlamentarikere.

Så vil jeg sige, at det jo er rigtigt, som hr. Ole Stavad siger, at der jo ikke er nogen ting i det nordiske samarbejde eller i nogen andre vigtige forhold, i livets vigtige forhold, der er selvfølgelig. Alt, hvad man mener har værdi, kræver jo også, at man varetager ansvaret for at fastholde de værdier. Det er jeg enig i. Dagens gerning kræver i virkeligheden hver dag at fastholde sådan nogle ting, også det nordiske samarbejde.

Det er jo også derfor, der er brug for en fornyelse, en stadig ajourføring om jeg så må sige, med prioriteringer af den måde, det nordiske samarbejde foregår på. Derfor en lille uddybning af, hvad jeg har ment med redegørelsens bemærkninger om ministerrådssiden.

Der er i virkeligheden flere lag i det, for ministerrådssiden består jo både af Nordisk Ministerråds Sekretariat i Store Strandstæde, af den måde, ministrene samarbejder og prioriterer deres indsats på, og selvfølgelig også af, hvordan fagministrene i sidste ende varetager deres opgaver i fagministerrådene.

Der er virkeligheden et godt stykke vej igen, før vi rigtig har fået strukturerændringerne til at slå igennem også i det praktiske daglige arbejde. Der arbejdes i ministerrådssekretariatet med at styrke budgetlægningen, styrke ikke mindst ansvarsfordelingen, ansvaret for, hvordan budgetterne føres ud i livet, og ansvaret for, hvordan de nordiske midler varetages i de enkelte institutioner.

Der er et problem ved den måde, som ministerrådssekretariatet ansætter medarbejdere på, fordi der i løbet af en relativt kort årrække, og

det vil sige, inden man når igennem med et projekt, som kører i en vis årrække, eller en institution, der arbejder, kan være sket udskiftninger på medarbejdersiden.

Der er altså nogle strukturelle daglige problemer, som vi er nødt til at forholde os til, og som generalsekretæren arbejder med, og som selvfølgelig også på et tidspunkt vil blive drøftet med parlamentarikerne i Nordisk Råd, når sagen er klar til det.

Men det handler jo også om, hvordan samarbejdsministrene prioriterer deres indsats, og dér vil jeg godt også tage den meget åbne tone, som nogle af ordførerne har lagt for dagen i dag, og sige, at der godt kan forekomme situationer, hvor der arbejdes kraftigt fra politisk side, og det kan også være fra en ministers side, for at få en ting igennem, som i virkeligheden har mere symbolsk karakter end måske reelt indhold.

Jeg vil tage et eksempel, som ikke er blevet til noget: Der er et ønske fra visse medlemslandenes side om at skabe et informationskontor i Bruxelles. Jeg har kæmpet inderligt imod, fordi jeg mener, det er en forkert måde at bruge ressourcerne på, fordi vi har nordiske repræsentationer i Bruxelles, som kan samarbejde, og fordi vi har fået sat en samarbejdsprocedure i gang i det regi. En investering i et informationskontor med medarbejdere ville give en overlappning på utrolig mange områder og i virkeligheden ikke fungere tilfredsstillende.

Det er et eksempel på, at det for samarbejdsministrene og for regeringerne stadig væk er en udfordring at finde svar på de problemer og løse de opgaver, vi gerne ønsker løst. Vi ønsker, at vi kan få EU-spørgsmål og -temaer ind i den nordiske debat, men på den mest praktiske og ressourcemejsigt mest effektive måde. Det går nogle gang ud over det, der kan være symbolagtigt, og den slags diskussioner mener jeg bare vi skal være parat til at tage. Det er det, der er meningen med den lille passus i redegørelsen.

Så til hr. Knud Enggaard, som jeg har svaret på en del af spørgsmålene med det, jeg har sagt nu. Men jeg vil også sige, at jeg tror, det er en god idé, hvis vi kan have større reserver på budgettet. Der er nok meget psykologi i, at vi ikke bare overholder budgetproceduren, men når vi nu har diskuteret så mange gange, hvordan vi hver især får indflydelse og får tingene til at hænge sammen – at der også er mulighed for at reagere og agere i løbet af et år.

Det vil jeg tage med. Det har jo i øvrigt tidligere været den modsatte opfattelse, der har

været gældende, nemlig at reserverne skal være så små som overhovedet muligt, fordi budgettet skal bruges fuldt ud. Men hvis vi kunne trække på den fælles idé, skal jeg meget gerne gå med i det.

Til hr. Kent Kirk: Ingen tvivl om, at spørgertimen med hr. Kent Kirks spørgsmål om Jyske Lov har givet resultat. Mange forskellige hændelser og hoveder har jo bidraget, men det er et utrolig ømfindeligt og også internationalt et meget principielt og vanskeligt spørgsmål. Jeg vil ikke afvise, at man måske skal have store ambitioner, men vi kan ikke gøre underværker på det område i løbet af et halvt år. Jeg bidrager gerne, men det er meget, meget vanskeligt, det er meget principielt, og der er stor og dyb uenighed i museumsverdenen om, hvordan man håndterer den slags problemer. Derfor synes jeg, det dog er et vigtigt skridt, at vi nu kan låne tingene af hinanden.

Til fru Anni Svanholt, som forholder sig ret kritisk til det nordiske samarbejde og refererer til miljøproblemerne i nærområdet: Kolahalvøen, Barentshavet osv.

Se, det er lidt ærgerligt, at tingene bliver fremstillet på den måde, som de blev fremstillet af fru Anni Svanholt, for der gøres i virkeligheden et utrolig stort arbejde og gives også økonomiske midler til at løse nogle af de problemer, fru Anni Svanholm nævnte i sit indlæg. Det fremgår også bare antydningssvis på side 37 i den planlægning kaldet C 2, der er lagt frem i Nordisk Råds regi, men folk, der arbejder med det her, ved udmærket, at der er sat rimelig store midler af til at løse nogle af disse problemer.

Det får mig også til at svare fru Annette Just i denne sammenhæng. Se, der er jo opgaver, som ikke ville blive løst, hvis det nordiske samarbejde ikke var der, eller så ville de måske blive løst på en mindre koordineret måde.

Nordisk Investeringsbank har hr. Ole Stavard allerede nævnt. Der er givet statsgaranti for 750 mio. kr. til miljøforbedringer af nærområdet, og det er etableret i Nordisk Investeringsbanks regi. Det er til fru Anni Svanholts indlæg, jeg nævner det, for jeg ved godt, at fru Annette Just ved det. Baltisk investeringsprogram er et andet eksempel, hvor vi jo endda har fået Østbanken til at bidrage med krone til krone. På utallige områder fungerer det nordiske samarbejde, EU-samarbejdet og det nationale-bilaterale samarbejde med nærområdet altså.

Det, der er kunsten, er at få koordineret disse ting, så vi igen bruger ressourcerne mest hen-

sigtsmæssigt, uden at vi falder over hinanden og vores velvillighed, men kan prioritere og lave noget sammen i det ene regi, noget i det andet og noget bilateralt.

Så til fru Annette Just: Jeg vil godt tillade mig på de af mine samarbejdskollegeres vegne, der kommer fra Grønland og Færøerne, at sige, at der i hvert fald er to områder i den nordiske kreds, som er utrolig glade over, at der er noget, der hedder nordisk samarbejde, og som har meget, meget glæde af, at der er noget, der hedder rigsfællesskab. Jeg tillader mig at nævne det her, fordi der som i mange andre sammenhænge bliver sat spørgsmålstegn ved, hvordan det fungerer. Det arktiske samarbejde, hvor ikke mindst Danmark har støttet Grønland i at få stablet det på benene, som vi nu kender, fungerer, og det gælder også samarbejdet i Barentshavet.

Jeg er fuldstændig overbevist om, at Island, Norge, Færøerne og Grønland føler meget stærkt for det samarbejde, vi kalder det nordiske samarbejde, og jeg vil godt garantere, at så længe, regeringen har ansvar for det her, og jeg er sikker på, at det også gælder, hvis der kommer en anden regering, vil Danmark ikke svigte det nordiske samarbejde. Vi har et klart ansvar for og en klar interesse i at holde den nordiske kreds sammen, for selv om den nordiske kreds består af flere forskellige folk, som har hver deres problemer at slås med, har den nogle fælles værdier. Det mener jeg der er utallige eksempler på.

Til allersidst eller næstsids vil jeg sige til fru Jette Gottlieb, at jeg selvfølgelig mener, at Amsterdam har nordisk vægtning. Hr. Ole Stavad nævnte en række områder, der var blevet prioriteret i EU-samarbejdet, som samtidig er nordiske fællesprioriteringer. Det kan simpelt hen ikke bortforklares. Det er rent historisk dokumenterbart, at den prioritering, der ligger i Amsterdamtraktaten, er nordisk præget og har nordisk vægtning.

Så vil jeg sige til fru Jette Gottlieb, at det er fint at sige, at det nordiske samarbejde kan være model for en lang række samarbejdsrelationer. Det er jeg enig i, og det kopieres også mange andre steder i verden, men det nordiske samarbejde og den måde, det har fungeret på, kan ikke erstatte eller være alternativ til EU-samarbejdet; det er et supplement. Det er en side af et internationalt samarbejde, som vi ikke vil være foruden, og som vi ikke kan undvære, men det kan ikke erstatte EU-samarbejdet.

Så skal jeg sige kort til fru Pia Kjærsgaard, at selvfølgelig kan vi leve med, at budgettet strammes en lille smule, og at det altid er vigtigt at prioritere ressourcerne.

Til allersidst til hr. Søren Hansen: Jeg noterer mig selvfølgelig de citater, der er blevet nævnt fra talerstolen, som kulturministeren er ophavsmand til. Dem tager jeg med mig hjem, om man så må sige. Forstå mig ret: Der er måske nok et problem for ministre, som ikke selv har været parlamentarikere, hvis jeg nu skal nævne en forklaring, for når man sidder i Nordisk Kulturfond, som jeg ved hr. Søren Hansen gør, og hvor jeg selv har haft den meget store glæde at sidde, sidder man jo konkret med en rimelig stor ramme midler, og de nordiske landes regeringer har sagt: Værsgo! Der fordeler man midler til venskabsbysamarbejde og en lang række tværgående kulturelle aktiviteter.

Kaospiloterne i Danmark er virkelig blevet understøttet i det mest kritiske øjeblik. For Nordisk Kulturfond er Kaospiloterne historie. Der var ikke så mange andre nordiske lande, der forstod, hvad Kaospiloterne var for noget, og det krævede faktisk temmelig meget af de danske medlemmer af Nordisk Kulturfond at forklare de andre nordiske lande, hvad det var for noget i Århus, og hvad Århus Festuge var for noget. Men de hørte på det, de tog chancen, og de bidrog også med nordiske midler til Kaospiloterne. Det vil jeg huske at fortælle kulturministeren om.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Hr. Ole Stavad havde et direkte spørgsmål til mig og en opfordring, som gik på at give – ikke alle ministrene, men et passende udvalg kunne jeg forstå – en opsang for det manglende nordiske engagement.

To bemærkninger om det. Den første er, at jeg faktisk på et af de seneste ministermøder har understreget, hvor vigtigt det var, at ministrene engagerede sig i det nordiske samarbejde. Vi har endda også gjort det, at vi, hvad jeg synes er helt naturligt, har ændret datoen for det næste regeringsmøde her i Danmark netop under henvisning til det nordiske samarbejde, som i øvrigt denne gang vil have deltagelse af seks ministre fra Danmark, nemlig udover ministeren for nordisk samarbejde mig selv, udenrigsministeren, forsvarsministeren, miljøministeren og fødevarerministeren.

Jeg har noteret mig hr. Ole Stavads bemærkninger om beskæftigelsen og arbejdsministeren

og vil tage det med hjem. Også bemærkningerne om kulturministeren vil jeg tage med hjem, altså hjem til regeringen, og naturligvis blot understrege, at det nordiske samarbejde har en helt afgørende prioritet i vores arbejde.

Jeg er meget stolt af det, ministeren for nordisk samarbejde også sagde, nemlig at have mødt en bekræftelse hos Island, Islands regering, hos Norge, Norges regering, af, hvor stor pris de sætter på at have os som part også i det europæiske samarbejde. Island og Norge gør ved gentagne lejligheder opmærksom på, at Danmark er deres stærke ven og det land og den regering, der sørger for, at informationer om Europa går til vore to gode søstre- og brødrefolk i Island og i Norge. Det sætter regeringen en stor ære i, og jeg mener, det er helt afgørende at fortsætte det samarbejde.

Der var en anden, og jeg tror, det var fru Annette Just, der spurgte om de baltiske lande. I sidste sæson i Nordisk Råds arbejde og ministerrådets arbejde blev der afholdt 5 + 3-møder, altså møder mellem de fem nordiske lande og de tre baltiske, og det bliver der også i den kommende periode. Jeg har selv også på statsministerniveau lagt meget vægt på, at 5 + 3-møderne er en aktivitet, som vi skal fortsætte med.

Må jeg slutte med at understrege det, som hr. Søren Hansen var inde på: Norden som drøm og også Norden som en så afgørende værdi for os alle sammen, at det næsten ikke kan overvurderes.

Når vi gør os bekymringer over den nordiske kulturs overlevelsesmuligheder, trøster jeg mig lidt med, at der mig bekendt kun er to civilisationer, der er forsvundet i historien af grunde, som vi ikke rigtig kan forklare, men måske nok har vore anelser om. Den ene er den oprindelige ægyptiske civilisation, og den anden er den mesopotamiske, også den oprindelige. Andre har været udsat for pres, men har overlevet.

Jeg er overbevist om, at det nordiske og det nordiske samarbejde også vil overleve, og jeg finder, at det måske også i det 21. århundrede er vigtigere end så meget andet, når vi endelig skal gøre det op, og måske er det vigtigere end nogen sinde at holde fast i og videreudvikle det nordiske samarbejde.

Op så er det i øvrigt også temmelig sjovt, vil jeg gerne sige. Jeg kan anbefale det til ungdommen og til de ældre og til os midtvejs, for det er umådelig inspirerende og meget, meget spændende. Enhver, der har været i Island, ved,

hvad jeg taler om. Enhver, der har været i Grønland og har set isbjergene stå i kø for at komme ud i det blå ocean, ved, hvad jeg taler om. Enhver, der har været i Norge eller Sverige eller Finland, ved, hvad jeg taler om.

En kulturprismodtager, og det er til fru Annette Just, sagde for nylig – han var fra Island og har skrevet en fantastisk spændende roman, som han med rette fik Nordisk Råds kulturpris for – »Norden er i orden, og det skal vi passe på.«

Formanden:

Så er der korte bemærkninger fra hr. Kent Kirk og hr. Keld Albrechtsen.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er lige for at kvittere for samarbejdsministerens svar, som jeg i det store og hele var meget tilfreds med, men som jeg også tror stadig væk kører lidt uden om de problemer, som vi har forsøgt at rejse i denne debat.

Ministeren var inde på spørgsmålet om Jyske Lov, og jeg er selvfølgelig meget opmærksom på, hvor svært det er at finde en løsning på, hvordan man kan udveksle kulturskatte, som andre lande mener, at de i virkeligheden er de retmæssige ejere af. Det er også et internationalt spørgsmål, men netop det gør jo, at man i Nordisk Råd har en god anledning til at se, om man kan finde en løsning.

Nu har vi fundet en delløsning ved, at vi har fået lov til at låne vores egen Jyske Lov, men det bør ikke gøre, at vi stopper med at arbejde for sagen. Jeg synes, det vil være flot, hvis det nordiske samarbejde kan vise, at man kan finde en løsning, der måske også kan smitte af internationalt.

Det andet, jeg vil nævne, er hele spørgsmålet om den nervøsitet, der er ved at tage farlige emner op i den nordiske debat. Ministeren var inde på spørgsmålet om en fælles informationsinstitution i Bruxelles, som man har været imod. Det er klart, at der kan være forskellige vurderinger, men det var egentlig ikke det, jeg efterlyste.

Jeg tror, at hvis man skal skabe en vitalitet i det nordiske arbejde, skal man også turde tage spørgsmål op af en politisk karakter, hvor man også på forhånd ved, at man ikke bare kan sukke det til og sørge for, at der i virkeligheden ingen debat bliver. Mine erfaringer med Nordisk Råd har været, at der er alt, alt for stor

berøringsangst med hensyn til at tage fat på disse emner.

Jeg nævnte i min tale, at da vi havde høringsen her i Folketinget med de nordiske landes udenrigsministre, som jeg synes var et godt initiativ, men som desværre ikke alle gik lige engageret ind i, var der et emne oppe, som jeg syntes var politisk interessant at få afklaret. Det var spørgsmålet om, at den danske regering har den holdning til det vesteuropæiske samarbejde, at vi ikke skal være med, mens vi på den anden side havde Norges udenrigsminister sidende, der var en stærk tilhænger af, at Norge skulle være med i Den Vesteuropæiske Union.

Hvorfor kan vi ikke bringe sådan nogle ting op i den nordiske debat, så offentligheden kan se, at der kan være forskellige vurderinger også af sikkerhedspolitiske spørgsmål, og hvordan de nordiske lande tilslutter sig de internationale organisationer? Jeg synes ikke, vi skal være bange for det, men mit indtryk er, at regeringerne generelt er bange for at gå ind i den debat.

Jeg nævnte også et eksempel, som jeg synes ville være meget aktuelt, og som samarbejdsministeren ikke var inde på. Det er hele spørgsmålet om igangsættelsen af ØMU'ens tredje fase. Vi ved, at det kommer til at ske i foråret 1998, og at det er noget, der kommer til at berøre alle de nordiske lande. Hvorfor skal vi så ikke tage fat i den debat og diskutere med hinanden, hvordan vi forholder os til det, i stedet for at sidde og sukke det til, så hver især kan tage stilling til tingene? Det er da noget, der interesserer de nordiske befolkninger, om noget er.

Derfor synes jeg, det er her, vi skal tage nogle initiativer, og så skal vi lade være med at lide af berøringsangst. Det er det, der skal til for at skabe vitalitet i det nordiske samarbejde.

Formanden:

Det her var ikke en kort bemærkning, men et indlæg i anden runde. Derfor tager vi hr. Ole Stavad for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg har bedt om ordet, fordi hr. Kent Kirk nu i to omgange har taget ØMU-debatten op under overskriften berøringsangst.

Det er i hvert fald en fuldstændig forkert indgang, og det er det, fordi vi har taget den beslutning i Nordisk Råds Europaudvalg, at vi

højest vil afholde én konference i 1998. Vi havde faktisk på et tidspunkt ØMU'en stående som et tema for den konference, som vi ville holde, men på et møde i Nordisk Råds Europaudvalg, som hr. Kent Kirk i øvrigt var forhindret i at deltage i, var der et flertal for, at udvidelsen var så afgørende et tema, at det var det, vi ville prioritere i 1998.

Det var bestemt ikke ud fra en berøringsangstsynsvinkel, at vi frafaldt ØMU'en. Det ligger jo også i, at det er et tema, som vi vil vende tilbage til i flere sammenhænge på Nordisk Råds Europaudvalgs møder, og det står også som prioriteret emne for 1998.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg mener, jeg er rimelig god til at fornemme, hvad det er, man er interesseret i at debattere. At man så kan finde på at sige: O.k., så er der en anden konference, vi hellere må holde, fordi man ikke ønsker at holde den første konference, der er foreslået, ændrer ikke noget ved, at der er en vis nervøsitet ved at tage fat på dette spørgsmål.

Jeg kan sige til hr. Ole Stavad, at nu diskuterer vi sagen i præsidiet, og jeg håber da, at vi på præsidiemødet i Helsingfors kan nå til det resultat, at dette emne bør tages op, og jeg håber også, at Socialdemokratiet så vil støtte, at det tages op, så vi kan holde en særkonference om ØMU'ens tredje fase.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Vi har givet den besked fra formandskabet i Nordisk Råds Europaudvalg: Hvis præsidiet beslutter at holde en sådan konference, vil vi med stor glæde gå ind i den. Ingen tvivl om det.

Hr. Kent Kirk gjorde tidligere selv berettiget opmærksom på, at man skulle passe på med, hvor mange møder man lavede. Jeg tror, det er vigtigt, at vi prioriterer med omhu. Vi har jo en række møder, hvor der er god lejlighed til at tage ØMU-temaet op, og der kan eventuelt laves en høring i forbindelse med næste års session, eller hvordan man nu skal gribe det an.

Det er fuldstændig ud i hampen, hvis jeg må sige det så stærkt, at hr. Kent Kirk mener, der skulle være nogen, der har berøringsangst i forhold til ØMU-diskussionen. Hvori skulle den berøringsangst bestå? Det kan jeg ikke få øje på, og det er i øvrigt en beslutning, der er truffet på tværs af de fem nordiske lande.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Til hr. Ole Stavad: Berøringsangsten består i, at man ikke ønsker at have en stor offentlig diskussion om ØMU's tredje fase i april 1998. Det er på det tidspunkt, alle borgere vil interessere sig for emnet, for da kommer der til at ske noget, og det ønsker man altså ikke at diskutere.

Det er i virkeligheden Nordisk Råds store problem, som hr. Ole Stavad udstiller her fra Folketingets talerstol: at vi alt, alt for ofte kommer for sent. Derfor bliver Nordisk Råd ikke nærværende i forhold til den måde, som befolkningerne skal forholde sig til tingene på. Jeg håber meget, at den berøringsangst, som jeg kan se stråle ud af hr. Ole Stavad, forsvinder, inden vi mødes i Helsingfors i næste uge.

Formanden:

Skal vi i dagens anledning tage endnu en kort bemærkning fra hr. Ole Stavad.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Jeg synes, det begynder at blive groft. Hr. Kent Kirk, der ikke prioriterede at deltage i det møde i Nordisk Råds Europaudvalg, hvor vi havde en diskussion, der medførte en beslutning, som ikke er truffet af danskere, men som er en beslutning, der er truffet af medlemmerne af Nordisk Råds Europaudvalg, fremturer på en måde, hvor han forsøger at fremstille virkeligheden fuldstændig på tværs af det, der var diskussionen.

På den måde ville jeg tilsvarende kunne konkludere, at hr. Kent Kirk ikke anser det for at være vigtigt at diskutere optagelsen af nye medlemslande i EU. Det mener jeg er lige så langt ude, for selvfølgelig synes hr. Kent Kirk, det er vigtigt. Men i en prioritering mellem to temaer var der efter en længere debat i Nordisk Råds Europaudvalg et flertal på tværs af landene og på tværs af partierne, som mente, at optagelsen af de nye medlemslande i EU var det vigtigste tema at få sat på dagsordenen ved den ene konference, der afholdes af Nordisk Råds Europaudvalg i 1998.

Keld Albrechtsen (EL):

Statsministeren sagde, at Danmark er Islands og Norges ven, og det blev jeg helt rørt over at lytte til. Jeg er godt nok ikke sikker på, at det altid forholder sig sådan i praksis. Nu er statsmini-

steren desværre gået, så han kan ikke svare for sig, men det må så forhåbentlig den nordiske minister kunne.

Jeg vil godt spørge, om det er et eksempel på godt venskab, at den danske regering har forsøgt at presse den norske regering til at godkende Schengenaf-talen på et tidspunkt, hvor man ikke har lyst til det i Norge. Ville det ikke rettere være et udtryk for godt nordisk venskab, hvis man fra Danmarks side sagde: Nu må vi hellere vente med at gå videre med det Schengenprojekt, indtil vi har set resultatet af den danske folkeafstemning om Amsterdamtraktaten, således at vi kan sikre, at Norge, Danmark, Sverige og Island ikke kommer i vanskeligheder på grund af resultatet af den danske folkeafstemning?

Det kan jo godt være, at resultatet af den danske folkeafstemning bliver, at vi får et nej, og at vi derefter her i Danmark bliver enige om at forlade Schengensamarbejdet. Det kan også være, at en undersøgelse, som den norske regering, så vidt jeg har forstået, har tænkt sig at sætte i gang, vil vise, at Schengenaf-talen strider mod den norske grundlov, eller, hvis Amsterdamtraktaten bliver vedtaget, vil stride mod den overtagelse af Schengenaf-talen, som sker i Amsterdamtraktaten. Så er den nordiske pasunion jo død og færdig. Her ville det unægtelig være klogt, hvis den danske regering afventede og sagde til nordmændene: Det er da rigtigt og klogt af Norge at vente af hensyn til den nordiske pasunion, således at vi ikke taber den på gulvet.

Vi kan nemt komme til at skulle træffe et valg her i Danmark. Den nordiske pasunion er jo færdig, hvis Norge ikke kan være med i Schengensamarbejdet. Det tror jeg, der er meget der tyder på, at Norge hverken kan eller vil, når det kommer til stykket, for det er en beslutning, som den tidligere norske regering har truffet hen over hovedet på den norske befolkning, og det ved vi alle sammen godt.

Den nordiske pasunion er færdig, medmindre vi her i Danmark redder situationen ved at stemme nej til Amsterdamtraktaten. Det er den eneste mulighed, vi har for at være helt stensikre på at bevare den nordiske pasunion, så jeg håber, at statsministerens proklamation om, at vi nu fremover skal til at være gode venner med Norge og Island også vil blive fulgt op, så man holder op med den slags pressionsforsøg.

Så kan jeg ikke lade være med at komme med en bemærkning. Nu lyttede jeg med stor

interesse til meningsudvekslingen om debatten om ØMU'en. Det er sådan, at det eneste nordiske land, som måske kan forventes at gå ind i ØMU'en, og det er ikke engang sikkert, er Finland. Af hensyn til den finske befolkning, som jo ikke har haft lejlighed til at drøfte dette her spørgsmål eller til at stemme om det, og som risikerer at blive trukket ind i dette projekt uden at have mulighed for at gøre indsigelse, ville det sikkert være en udmærket ting, hvis hr. Ole Stavad droppede sin berøringsangst og tog en offentlig debat med den finske befolkning om virkningerne af ØMU'en, for det tror jeg i allerhøjeste grad, der er brug for i Finland.

Det ville da være ærgerligt, også for det nordiske samarbejde i fremtiden, hvis Finland blev hængt af ved at blive underlagt ØMU'en, og så skulle vi andre se Finland forsvinde ud på side-linjen, mens de øvrige nordiske lande bevarede deres økonomiske frihed. Det ville da være ærgerligt. Så der er da grund til at tage ØMU-debatten i en nordisk sammenhæng med henblik på at sikre, at Finland ikke skal lide den skæbne, som den finske regering i øjeblikket har tiltænkt sin befolkning.

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Efter at have hørt hr. Keld Albrechtsens indlæg sidder jeg og glæder mig over at leve i et demokrati. Jeg er helt glad for og tryk ved, at de nordiske lande er demokratier og fungerer demokratisk og vælger regeringer og medlemmer af deres parlamenter osv. Men det skal ikke forhindre det nordiske forum i at diskutere hverken ØMU eller forsvarssamarbejde, det er klart.

Blot til hr. Kent Kirk: I 1987 gennembrød tidligere statsminister Anker Jørgensen medielydmuren – i øvrigt på Nordisk Råds session i Helsingfors – ved at gå på talerstolen og tale om den atomvåbenfri zone.

I 1992 var der session samme sted. Det var første gang, der var en gæstetaler ved Nordisk Råds session, og dér havde præsidiets valgt forbundskansler Helmuth Kohl, som holdt en utrolig god tale, som jeg ikke vil referere, da det er for langt, om det europæiske samarbejde i den nordiske tradition og om vores erfaringer med samarbejde.

Og i 1997 får vi for første gang forsvarsministrene med, og de skal fremlægge en redegørelse, et indlæg, om de nordiske forsvarsministres syn på hele forsvarssituationen, de sikkerhedspolitiske strenge.

Så jeg synes, der er sket utrolig meget tabu-fjernelse i det nordiske samarbejde, og jeg vil meget gerne give tilsagn om – og sådan hørte jeg også hr. Ole Stavad – at selvfølgelig skal vi ikke være nervøse for at tage emner op i det nordiske samarbejde, tværtimod skal vi tage nogle brydninger og nogle debatter dér, også for at vænne os til i nordisk sammenhæng at tale om andet end det, vi ellers har talt om i fyrré år.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

To faktuelle oplysninger i forhold til Schengen og Norge:

Det er lidt interessant, at efter det valg, der for nylig blev afholdt i Norge, er der et større flertal bag Schengen, end der var, inden valget blev afholdt. Det parti, som i øvrigt var det eneste, der virkelig lancerede modstanden imod Schengen som en mærkesag i den norske valgkamp, var det parti, der tabte mest; det blev nemlig mere end halveret.

Og den anden faktuelle oplysning er, at ved den afstemning, vi har i Danmark den 28. maj om Amsterdamtraktaten, har vi ikke Schengen til afstemning. Schengen blev vedtaget i det danske Folketing i maj måned i år. Der står ud fra alt, hvad jeg ved, et meget bredt flertal bag Schengenaftalen, og derfor vil det være vildledning af vore norske venner, hvis hr. Keld Albrechtsen forsøger at bilde nogen ind, at den danske folkeafstemning den 28. maj handler om eller ville kunne komme til at handle om dansk deltagelse i Schengen. Det er ikke virkelighed, hr. Keld Albrechtsen. Det er måske ønsketænkning fra hr. Keld Albrechtsens side, men virkelighed er det ikke.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren var inde på, at vi skulle være glade for, at vi lever i et demokrati, men så er det jo, at spørgsmålet unægtelig kommer op: Kunne det ikke være relevant i nordisk sammenhæng at diskutere, hvad man forstår ved et demokrati? For kan det være udtryk for demokrati, at man f.eks. fra den finske regerings side har tænkt sig at indlemme Finland i den fælles mønt uden at spørge den finske befolkning? Er det udtryk for avanceret demokrati? Mit svar er, at det er det ikke. Og ministeren vil jo da sikkert også bekræfte, at sådan ville man ikke kunne gøre i Danmark. Dér ville man naturlig-

vis ikke kunne tage Danmark ind i den fælles mønt, uden at der først var en folkeafstemning, hvor befolkningen blev spurgt, naturligvis ikke.

Hvorfor skal Amsterdamskontraktatene ikke til folkeafstemning i Sverige og Finland? Er det et udtryk for demokrati? Jeg synes, der kunne være god grund til, når ministeren nu selv rejser spørgsmålet, at man tog op i Nordisk Råd, hvad vi egentlig forstår ved demokrati. Og er alle de nordiske regeringer nu, når det kommer til stykket, så fantastisk demokratiske?

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Demokrati består også i at lade de enkelte folk selv afgøre deres konstitution, deres forfatning, og hvornår de har folkeafstemning, og hvilke procedurer de har for at træffe forskellige slags beslutninger. Jeg er ganske tryk ved at overlade det til befolkningerne selv, og jeg vil stærkt advare imod, at Nordisk Råd skulle lave en model for, hvad der efter hr. Keld Albrechtsens mening er det sande demokrati, som så skal videregives til resten af verden. Sådan er demokrati ikke, hr. Keld Albrechtsen!

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 36: Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfremme. (Etablering og drift af innovationsmiljøer m.v.).

Af erhvervsministeren (Bjørn Westh, fg.).
(Fremsat 23/10 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Vagn Christensen (S):

Socialdemokratiet kan varmt støtte initiativet om at etablere innovationsmiljøer, som har det centrale sigte at styrke samspillet mellem det offentlige videnssystem og erhvervslivet. Det er et samarbejde, der kan skabe grundlag for en stadig stigende produkt- og produktionsudvikling og dermed en sikring af Danmarks fremtidige beskæftigelse og velfærd.

Formålet med at etablere innovationsmiljøerne er at hjælpe innovative iværksættere, forskere og nye virksomheder med at udvikle nye ideer, der kan danne grundlag for en erhvervs-mæssig produktion. Altså ser vi innovationsmiljøerne som et væsentligt afsæt til sikring af Danmarks spydspidsposition i en stadig mere foranderlig og skærpet global konkurrencesituation.

Socialdemokratiet anser innovationsmiljøerne som miljøer, hvor man via udvikling og udveksling og afprøvning af ideer samvirker, så gode, kreative og forskningsrettede ideers gennemslagskraft forstærkes.

For at opnå en sådan synergieffekt tror Socialdemokratiet, at det er meget vigtigt, at innovationsmiljøerne bliver centre, hvor ikke alene de innovative iværksættere og forskerne mødes, men også investorerne bliver en integreret del af processen. Nye samarbejdsformer og opbygning af netværk er her et vigtigt middel, som øger muligheden for at omsætte forsknings- og idéudviklingsarbejde til konkret produktion. Vi tror, at øget samarbejde og kontakt med potentielle investorer vil mindske problemet med den manglende risikovillige kapital på dette fremtidsbetonede område.

For at øge optimaliteten i de innovative miljøer støtter vi ministerens idé om, at miljøerne oprettes i tilknytning til de højere læreanstalter, forskningscentre og forskerparkerne. Vi ser det som et naturligt led i ønsket om et øget samarbejde og samspil mellem det offentlige videnssystem og erhvervslivet, og centrene skal råde over laboratorier, gode lokaler og en effektiv administrativ service. Rammerne skal være i orden på disse centre. Der skal være adgang til at få rådgivning og sparring, således at iværksættere og forskere kan udvikle og afprøve, om konkrete projektideer på sigt vurderes til at være salgbare.

Socialdemokratiet synes i den forbindelse, at der er gode argumenter for at lade innovationsmiljøerne råde over den statslige projektkapital og dermed give dem kompetence til afgørelser om medfinansiering af innovationsprojekter. Det støtter vi bl.a. ud fra argumentet om, at disse miljøer må anses for at være de mindst bureaukratiske og mest kvalificerede til at vurdere projektets fremtidsmuligheder.

Vi har i den forbindelse noteret os ministerens imødekommelse af Rigsrevisionens henstilling om, at der udarbejdes revisionsinstrukser, og de mere specificerede regnskabskrav og